

ความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
The Demand for Welfare of Informal Workers when Aging in Muang District, Suratthani Province

มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์^{1*}
Manolee Sripaoraya Penpong^{1*}

¹ อาจารย์, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี,

¹ lecturer, Department of Economics, Faculty of Management Sciences, Suratthani Rajaphat University.

* Corresponding author, E-mail: ma_mai1234@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ โดยเก็บรวบรวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ราย ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม การศึกษาพบว่า ระดับความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษาความต้องการระดับมากที่สุด ส่วนด้านการทำงานและการมีรายได้ และด้านกิจกรรมร่วมกับสังคมความต้องการระดับมาก ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ พบว่า ความต้องการที่แตกต่างกันของสวัสดิการ มีตัวแปรอายุ ประเด็นสวัสดิการด้านด้านสุขภาพอนามัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ส่วนตัวแปรระดับการศึกษา พบว่ามีความต้องการด้านสุขภาพอนามัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านกิจกรรมร่วมกับสังคม และด้านที่อยู่อาศัย ระดับนัยสำคัญ .05

คำสำคัญ: ความต้องการสวัสดิการ, แรงงานนอกระบบ

Abstract

The study aimed to demand for welfare of informal workers when aging and to compare the demand for welfare of informal workers which were classified by subjects personal. The collected sample of 100 people interviewed by using questionnaires. The results showed demand for welfare of informal workers when aging was health, housing and education demand the highest level. The work and earn income and activities with social demand was high. Factors that affect the welfare needs of workers on aging welfare issues health. The work and earn a variable degree found that the demand for health, work and earn income, activities with social and housing the significant level of .05.

Keywords: demand for welfare, informal workers

บทนำ

แรงงานเป็นทรัพยากรสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศ แรงงานเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยการผลิต ถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง หากพิจารณาแรงงานสามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ แรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ กล่าวคือ แรงงานในระบบ คือ แรงงานที่มีการจดทะเบียน ได้รับสวัสดิการเมื่อเกษียณอายุ มีระบบในการดูแลที่ชัดเจน ส่วนแรงงานนอกระบบ อาทิเช่น เกษตรกร ชาวประมง ชาวสวน ผู้ค้าขายรายย่อย เช่น หาบเร่แผงลอย เป็นผู้ที่ทำงานที่ไม่มีนายจ้าง ลักษณะทำงานมีแนวโน้มในการเคลื่อนย้ายสถานที่ทำงานสูง รวมถึงการไม่มีการทำทะเบียน หรือการไม่อยู่ในระบบภาษี และที่สำคัญคือความสามารถในการทำรายได้มีน้อยและไม่สม่ำเสมอ ปัจจุบันประเด็นสำคัญด้านทรัพยากรมนุษย์ระดับโลกที่น่ากังวล คือ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นผลสืบเนื่องมาจากอัตราเกิดของประชากรทั่วโลกได้ลดต่ำลง ในขณะที่ผู้คนมีอายุยืนยาวขึ้น การสูงวัยของประชากรย่อมมีผลอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละประเทศ ในปี 2558 ประชากรโลกมี 7,349 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปประมาณ 901 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 12 ของประชากรทั้งหมด (สถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559) นับได้ว่าประชากรรวมทั้งโลกได้ เข้าเกณฑ์ที่เรียกได้ว่าเป็นสังคมสูงวัย นั้นหมายความว่าทรัพยากรมนุษย์นั้นมีวัยพึ่งพาที่เพิ่มขึ้น

ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมสูงวัย โดยได้เข้าสู่สังคมสูงวัยมาตั้งแต่ปี 2548 คือ มีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 10 ประชากรสูงอายุกำลังเพิ่มขึ้นด้วยอัตราที่เร็วมากคือ สูงกว่าร้อยละ 4 ต่อปี ในขณะที่ประชากรรวม เพิ่มขึ้นด้วยอัตราเพียงร้อยละ 0.5 เท่านั้น จากการประมาณการณ์ประชากรของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ คือ มีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 20 ในปี 2564 และจะเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด เมื่อมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 28 ในปี 2574 สำหรับแรงงานในประเทศไทยนั้น พบว่าหากเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แรงงานในระบบนั้นมีความเสี่ยงที่น้อยกว่าแรงงานนอกระบบ ด้วยระบบหรือการจัดสวัสดิการของแรงงานในระบบมีการจ่ายเงินหรือสวัสดิการหลังเกษียณอายุ แต่กลุ่มคนแรงงานนอกระบบ พบว่า สวัสดิการบำนาญบำนาญ ยังไม่ได้รับความคุ้มครองที่ครบถ้วนหรือแรงงานเองไม่ได้มีการเตรียมความพร้อม ดังนั้นเมื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แรงงานกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือ หากขาดการเตรียมพร้อมหรือการจัดสวัสดิการที่ไม่เหมาะสมกับกลุ่มแรงงานดังกล่าวย่อมนำมาสู่ปัญหาต่างๆมากมาย

สำนักงานสถิติจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นปี 2556 พบว่า มีแรงงานนอกระบบทั้งจังหวัดจำนวน 426,745 คน (สำนักงานสถิติจังหวัด, 2559) ทั้งนี้แรงงานกลุ่มนี้บางส่วนไม่ได้มีแนวทางในการวางแผนเมื่อชราภาพ เช่น การทำประกันสังคม หรือแม้กระทั่งพบว่าปัญหาเรื่องนี้สินนำมาสู่คุณภาพของชีวิต ดังนั้น จึงเป็นที่มาของการวิจัยนี้ เพื่อมุ่งหวังผลการวิจัยจะทราบถึงประเด็นความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ รวมถึงปัจจัยที่กำหนดถึงความต้องการ เพื่อนำมาสู่ข้อมูลในการเสนอการสร้างนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการวางแผนเตรียมการให้สอดคล้องและเหมาะสม นอกจากนี้การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเพื่อให้ได้ประเด็นปัญหาและความต้องการของแรงงานนอกระบบเพื่อนำมาสู่เป็นการต่อยอดงานวิจัยรูปแบบสวัสดิการที่เหมาะสมของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพทั้งจังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

แนวคิดแบบจำลองรายได้ การออม และการสะสมทรัพย์สินตามทฤษฎีวงจรชีวิต

แบบจำลองวงจรชีวิต เสนอการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการหารายได้ การบริโภค และการออม โดยคำนึงถึงวงจรชีวิต เริ่มจากเป็นเด็ก เข้าสู่วัยผู้ใหญ่และการทำงาน ท้ายที่สุดเป็นผู้สูงอายุ โดยจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อการออมเป็นเสมือนข้อต่อที่เชื่อมโยงระหว่างปัจจุบันกับอนาคต ตามหลักเหตุผล ทุกครัวเรือนจำเป็นต้องออมเงินไว้อย่างน้อยจำนวนหนึ่ง เพื่อเหตุผลหลายประการ เช่น

1. เป็นเงินสำรองเพื่อความไม่ประมาท เนื่องจากความไม่แน่นอนอาจเกิดขึ้นได้เสมอ รายได้ อาจลดลงอย่างกะทันหันเพราะเหตุว่าตกงาน หรือเกิดความจำเป็นด้านการใช้จ่ายอย่างที่ไม่คาดไม่ถึง เพราะสาเหตุการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ อุบัติภัย และภัยธรรมชาติ
2. บุคคลและครัวเรือนมีความจำเป็นต้องกันเงินออมไว้สำหรับใช้จ่ายเลี้ยงดูตนเองในยามชรา เนื่องจากไม่ได้ทำงาน ขาดรายได้ หรือรายได้ลดลงอย่างมาก
3. คนเราต้องการจะเก็บเงินออมไว้ให้เป็นมรดกสำหรับลูกหลาน
4. การที่มีเงินออมเป็นผลดีต่อบุคคลหรือครัวเรือน กล่าวคือให้โอกาสในการพัฒนาตนเอง ผ่านการศึกษาเล่าเรียน (พัฒนาทุนมนุษย์) หรือเมื่อสบโอกาสที่จะลงทุน คนที่มีเงินออมก็มีทางเลือก แต่คนที่ขาดเงินออมขาดโอกาสและไม่มีหนทางเลือก เงินออมถูกนำไปจัดสรรเป็นทรัพย์สิน ซึ่งอาจจะจำแนกเป็นสองรูปแบบ คือ real asset ได้แก่ บ้าน ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง โรงงาน ฯลฯ และทรัพย์สินทางการเงิน (financial assets) ได้แก่เงินฝากธนาคาร พันธบัตร หุ้น เป็นต้น

แบบจำลองวงจรชีวิต ตั้งข้อสันนิษฐานว่า บุคคลทุกคนมีความฉลาดและใช้หลักเหตุผลในการวางแผนชีวิตซึ่งเกี่ยวข้องกับรายได้-การบริโภค (อีกนัยหนึ่งการออม) และการสะสมทรัพย์สิน โดยคำนึงถึงอัตราประโยชน์ในระยะยาว ตัวแปรที่สำคัญในแบบจำลองประกอบด้วยรายได้ (Y_t) การบริโภค (C_t) การออม (S_t) และทรัพย์สินหรือความมั่งคั่ง (A_t) ทั้งสี่ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เงินออมและความมั่งคั่งเพิ่มขึ้นตามรายได้และตามอายุ (ในระหว่างวัยทำงาน) และสูงที่สุดเมื่อเกษียณจากการทำงาน ในช่วงปลายของชีวิตคนจะดึงเงินออมหรือขายทรัพย์สินมาใช้จ่ายดำรงชีวิต ดังนั้นเงินออมและความมั่งคั่งลดลงเมื่อหลังอายุ 60 ปีหรือเลิกจากการทำงาน เมื่อสิ้นชีวิตจากโลกนี้ไปอาจจะมีทรัพย์สินเป็นมรดกให้ลูกหลาน การสะสมของทรัพย์สิน (assets) เกิดขึ้นในหลายรูปแบบเช่นบ้านและที่ดิน เงินฝาก ธนบัตร หุ้นและตราสารทางการเงิน ทั้งนี้มีตัวแปรหลายตัวซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลหรือครัวเรือน อาทิ เช่น อัตราดอกเบี้ย ซึ่งจูงใจให้ออมเพิ่มขึ้น และลดการบริโภคในปัจจุบัน อัตราเงินเฟ้อเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีผลจูงใจให้คนตัดสินใจเพิ่มหรือลดการบริโภคในปัจจุบัน ภาษีดอกเบี้ย ราคาหุ้นหรือราคาทองคำซึ่งเป็นทางเลือกอื่นๆ ความรู้สึกเสี่ยงภัยในสถานการณ์การเงินที่ผันผวน (ดิเรก ปัทมศิริวัฒน์, 2551)

แนวคิดสวัสดิการสังคม

สวัสดิการ เป็นการได้รับความพอใจ การได้รับอัตราประโยชน์ จากการ ได้บริโภคสินค้า หรือได้รับบริการ การได้รับผลประโยชน์ ได้รับบริการ ได้รับสิ่งของ เพื่อทำให้เกิดการกินดี อยู่ดี อาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

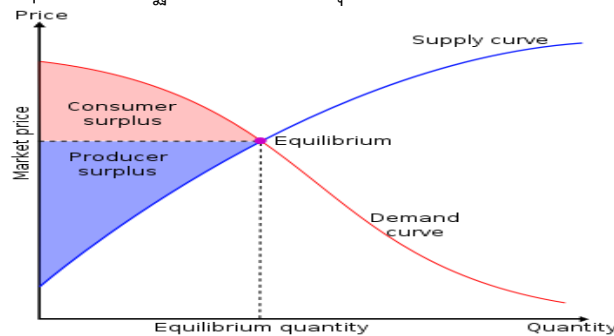
1. สวัสดิการสังคมที่มุ่งแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อน หรือบำบัดรักษา ทดแทนฟื้นฟู (Remedial, Supplemental, Substitute or Rehabilitative Social Welfare) เช่น แก้ไขฟื้นฟูเด็กที่กระทำความผิด ในสถานพินิจ รับผิดชอบสถานสงเคราะห์ จัดหาครอบครัวอุปการะ ปรับปรุงสภาพด้านกายภาพในชุมชน แออัด เป็นต้น

2. สวัสดิการสังคมที่มุ่งป้องกันปัญหา (preventive social welfare) เช่น การฝึกอาชีพ เยาวชน บริการสาธารณสุขมูลฐาน เป็นต้น

3. สวัสดิการสังคมที่มุ่งพัฒนาศักยภาพ ความคิด จิตใจ ทักษะประชาชน (developmental social welfare) เช่น การฝึกอบรมและพัฒนาความเป็นผู้นำ การพิทักษ์สิทธิพื้นฐานของประชาชน การพัฒนาชุมชน เป็นต้น

สวัสดิการสังคมในมุมมองของเศรษฐศาสตร์

สวัสดิการเป็นมุมมองของความพึงพอใจต่อเรื่องต่าง ๆ และว่าด้วยส่วนเกินของผู้ผลิตและผู้บริโภค ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สวัสดิการเกิดจากผลรวมของส่วนเกินผู้ผลิต (Producer Surplus) และส่วนเกินของผู้บริโภค (Consumer Surplus) สวัสดิการสามารถเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้จากหลายปัจจัย เช่น การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและราคา การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมถึงการออกนโยบายและโครงการ ต่างๆ ของภาครัฐ ล้วนเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงระดับสวัสดิการสังคม

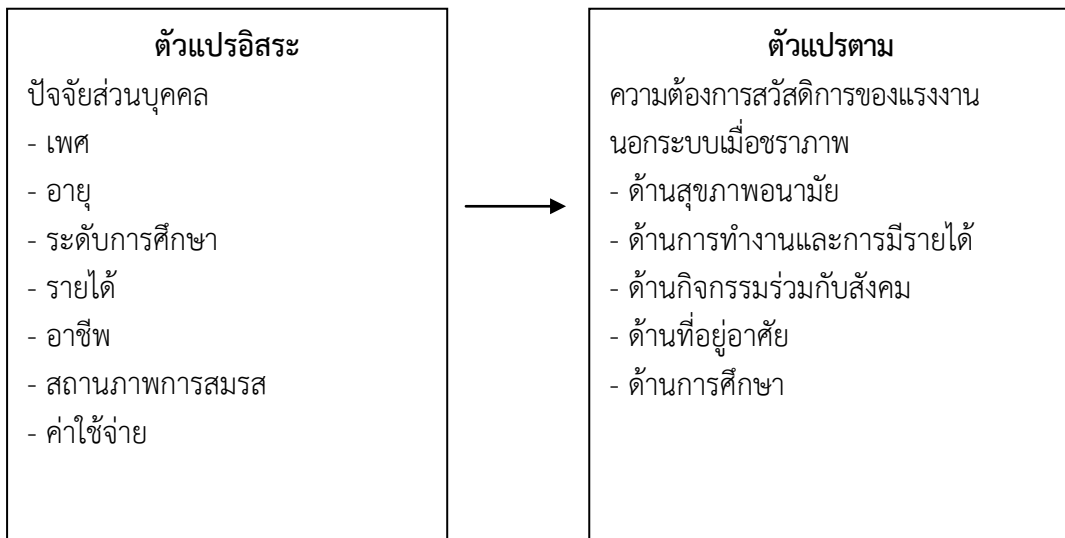

ภาพประกอบที่1 ส่วนเกินของผู้บริโภคและส่วนเกินของผู้ผลิต

ที่มา: http://www.thefullwiki.org/Consumer_surplus

จากภาพประกอบที่ 1 แสดงดุลยภาพเกิดขึ้นเมื่อเส้นอุปสงค์และอุปทานตัดกัน ณ จุดดุลยภาพ (Equilibrium) และเมื่อพิจารณาพื้นที่ใต้กราฟของเส้นอุปสงค์และอุปทานของตลาดเทียบกับระดับราคา ดุลยภาพ พบว่าส่วนเกินผู้บริโภค (Consumer surplus) ถูกกำหนดจากพื้นที่ใต้กราฟของเส้นอุปสงค์ซึ่งคือมูลค่าของผลต่างระหว่าง ราคาที่ผู้บริภคยินดีที่จะจ่ายสำหรับสินค้าหรือบริการกับราคาที่ผู้บริโภคจ่ายจริง ในทำนองเดียวการกำหนดส่วนเกินผู้ผลิต (Producer surplus) ซึ่งถูกแสดงด้วยพื้นที่ใต้กราฟของเส้นอุปทานตลาดโดยแสดงมูลค่าของผลต่างระหว่างราคาของผู้ผลิตยินดีที่จะขายกับราคาที่ได้รับจริง ระยะห่างตามแกนราคาแสดงสวัสดิการสังคมสำหรับการผลิต และบริโภคสินค้าหน่วยแรกซึ่งสวัสดิการสังคมจะเพิ่มขึ้น ตามจำนวนสินค้าในตลาดที่เพิ่มขึ้นจนถึงระดับปริมาณดุลยภาพ (Q) ดังนั้นผลรวมของพื้นที่สามเหลี่ยม จึงแสดงถึงสวัสดิการโดยรวมของสังคม (Total Welfare) และเมื่อดุลยภาพของตลาดถูกรบกวนจากปัจจัยภายนอกดังข้างต้น เช่น การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี การเกิดภัยพิบัติ รวมถึงการออกนโยบายต่างๆ ของภาครัฐจึงทำให้เส้นอุปสงค์ และอุปทานตลาดเกิดการเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อสวัสดิการสังคมโดยรวมเปลี่ยนแปลงไปหรืออาจก่อให้เกิดความสูญเสียแก่สังคมได้ (Deadweight Loss)

กรอบแนวความคิด

ภาพประกอบที่ 2 กรอบแนวความคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ดังนั้นใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมไว้แล้วที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ สถิติแรงงาน เป็นต้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยได้กำหนดขอบเขตจำกัดในการศึกษาของประชากร คือ แรงงานนอกระบบอำเภอเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี และกลุ่มตัวอย่างมีวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากผู้วิจัยจึงไม่ทราบจำนวนประชากรที่ชัดเจน จึงใช้วิธีการกำหนดจำนวนตัวอย่างโดยการใช้สูตรของ W.G.cochran

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

เมื่อ	n	คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
	P	คือ สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการสุ่ม (โดยทั่วไปนิยมใช้สัดส่วน 30% หรือ 0.30)
	Z	คือ ระดับความมั่นใจที่กำหนดที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 เท่ากับ 1.65
	D	คือ สัดส่วนความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

คำนวณได้ดังนี้

$$n = \frac{(0.30)(1-0.30)1.65^2}{0.10^2} = 57$$

ทั้งนี้เนื่องจากความจำกัดของพื้นที่ งบประมาณและระยะเวลาของการวิจัย ผู้วิจัยจึงเลือกสุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ราย

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่าง (Sampling) ใช้วิธีการแบบการสุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยใช้ดุลพินิจของผู้วิจัยในการกำหนดสมาชิกของประชากรที่จะมาเป็นสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างว่ามีลักษณะสอดคล้องหรือเป็นตัวแทนที่จะศึกษาหรือไม่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามโดยประกอบด้วยคำถามตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผล

ได้จำแนกตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความต้องการสวัสดิการโดยแยกเป็น 5 ระดับ ตามมาตรการวัดของลิเคิร์ต

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลในการสำรวจ โดยในแบบสอบถามประกอบด้วยตัวแปรตามกรอบวิจัยข้างต้น แล้วนำมาประมวลผลเพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. อธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage)
2. อธิบายระดับความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) คือ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบสถิติที่ใช้ คือ ทดสอบ t-test และ f-test

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ได้ผลการศึกษาดังนี้

1. สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ผลสรุปจากการวิจัย	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ	หญิง	54	54
อายุ	40-49	41	41
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	44	44
รายได้ต่อเดือน	8001-13000	42	42
อาชีพ	เกษตรกร	43	43
สถานภาพการสมรส	สมรส	67	67
ค่าใช้จ่าย	10001-15000	47	47

จากตารางที่ 1 พบว่า การสำรวจกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54 อายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี ร้อยละ 41 ระดับการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 44 รายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 8001-13000 บาท ร้อยละ 42 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 43 สถานภาพการสมรส มีการสมรส ร้อยละ 67 ค่าใช้จ่ายต่อเดือนอยู่

ระหว่าง 10001-15000 ร้อยละ 47

2. ผลการศึกษาระดับความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ อำเภอเมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานี ดังตารางที่ 2
ตารางที่ 2 แสดงระดับความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ด้านสุขภาพอนามัย								
ได้รับการรักษาพยาบาลโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย	49	32	14	1	4	4.21	.998	มากที่สุด
โรงพยาบาลเฉพาะทางสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ	41	35	18	1	5	4.06	1.043	มาก
สถานพยาบาลใกล้ที่อยู่อาศัย	39	38	16	7	0	4.09	.911	มาก
ด้านการงานและการมีรายได้								
ควรมีการเพิ่มจำนวนเงินเบี้ยยังชีพหรือเงินทุนช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ	34	34	28	4	0	3.94	.993	มาก
หน่วยงานช่วยเหลือด้านอาชีพแก่ผู้สูงอายุเพื่อให้มีรายได้	43	30	23	2	2	4.10	.959	มาก
การสนับสนุน งบประมาณประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ	36	37	21	4	2	4.01	.959	มาก
ด้านกิจกรรมร่วมกับสังคม								
สถานที่สาธารณะ สนามกีฬาไว้ออกกำลังกาย หรือการการพบปะ	36	32	23	4	5	3.90	1.096	มาก
การสนับสนุนกิจกรรม การท่องเที่ยวทั้งในและ ต่างจังหวัด	36	35	25	2	2	4.01	.937	มาก
สนับสนุนการจัดตั้งชมรมเพื่อช่วยเหลือกันในสังคม	40	31	23	4	2	4.03	.989	มาก

* หน่วย : ราย

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ด้านที่อยู่อาศัย								
มีการจัดโครงการซ่อมแซมหรือร่วมสร้างบ้าน	48	33	13	4	2	4.21	.957	มากที่สุด
มีการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราครอบคลุมทุกพื้นที่และเพียงพอ	28	57	11	2	2	4.07	.807	มาก
การจัดกิจกรรมพัฒนาที่ อยู่อาศัยแก่ผู้สูงอายุโดยชุมชนมีส่วนร่วม	38	36	22	4	0	4.08	.872	มาก
ด้านการศึกษา								
การจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุหลักสูตรต่าง ๆ	36	33	27	3	1	4.00	.921	มาก
การจัดศูนย์ถ่ายทอด วัฒนธรรมท้องถิ่น ประจำตำบล	45	32	17	6	0	4.16	.918	มาก
สังคมเปิดโอกาสแสดงความสามารถภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ	43	36	16	3	2	4.15	.936	มาก

* หน่วย : ราย

จากตารางที่ 2 สามารถแยกเป็นประเด็นได้ ดังนี้

ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า แร่งงานนอกระบบต้องการได้รับการรักษาพยาบาลโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ย 4.21 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ สถานพยาบาลใกล้ที่อยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ย 4.09 ระดับมาก และ โรงพยาบาลเฉพาะทางสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ มีค่าเฉลี่ย 4.06 ระดับความต้องการมาก

ด้านการทำงานและการมีรายได้ พบว่า แร่งงานนอกระบบต้องการให้หน่วยงานช่วยเหลือด้านอาชีพแก่ผู้สูงอายุเพื่อให้มีรายได้ มีค่าเฉลี่ย 4.10 อยู่ในระดับมาก รองลงมาควรมีการเพิ่มจำนวนเงินเบี้ยยังชีพหรือเงินทุนช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ ค่าเฉลี่ย 3.94 ระดับมาก และการสนับสนุน งบประมาณประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ค่าเฉลี่ย 4.01 ระดับมาก

ด้านกิจกรรมร่วมกับสังคม พบว่า แร่งงานนอกระบบต้องการสนับสนุนการจัดตั้งชมรมเพื่อช่วยเหลือกันในสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.03 ระดับมาก รองลงมาการสนับสนุนกิจกรรม การท่องเที่ยวทั้งในและต่างจังหวัด มีค่าเฉลี่ย 4.01 ระดับมาก และน้อยที่สุดคือสถานที่สาธารณะ สนามกีฬาไว้ออกกำลังกายหรือการการพบปะ มีค่าเฉลี่ย 3.90 ระดับมาก

ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า แร่งงานนอกระบบต้องการมีการจัดโครงการซ่อมแซมหรือร่วมสร้างบ้าน มีค่าเฉลี่ย 4.21 ระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมพัฒนาที่ อยู่อาศัยแก่ผู้สูงอายุโดยชุมชนมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 4.08 ระดับมาก และมีการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราครอบคลุมทุกพื้นที่และเพียงพอ มีค่าเฉลี่ย 4.07 ระดับมาก

ด้านการศึกษา พบว่าแรงงานนอกระบบมีความต้องการการจัดศูนย์ถ่ายทอด วัฒนธรรม ท้องถิ่น ประจำตำบล มีค่าเฉลี่ย 4.16 ระดับมาก รองลงมา คือสังคมเปิดโอกาสแสดงความสามารถภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ย 4.15 ระดับมาก และการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุหลักสูตรต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ย 4.00 ระดับมาก

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยเพศต่อความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบตัวแปรเพศต่อความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ

ตัวแปร	สวัสดิการ	F-value	sig
เพศ (t-test)	ด้านสุขภาพอนามัย	3.187	.077
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	3.692	.058
	ด้านกิจกรรมร่วมกับสังคม	.003	.956
	ด้านที่อยู่อาศัย	4.891	.059
	ด้านการศึกษา	.032	.858
อายุ (F-test)	ด้านสุขภาพอนามัย	2.335	.048*
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	2.552	.033*
	ด้านกิจกรรมร่วมกับสังคม	1.554	.181
	ด้านที่อยู่อาศัย	1.004	.420
	ด้านการศึกษา	.995	.425
ระดับการศึกษา (F-test)	ด้านสุขภาพอนามัย	2.611	.001*
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	3.047	.000*
	ด้านกิจกรรมร่วมกับสังคม	2.023	.008*
	ด้านที่อยู่อาศัย	1.945	.012*
	ด้านการศึกษา	1.689	.038*
รายได้ (F-test)	ด้านสุขภาพอนามัย	2.146	.055
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	.470	.829
	ด้านกิจกรรมร่วมกับสังคม	2.051	.067
	ด้านที่อยู่อาศัย	1.316	.258
	ด้านการศึกษา	.323	.924
อาชีพ (F-test)	ด้านสุขภาพอนามัย	.721	.609
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	.790	.560
	ด้านกิจกรรมร่วมกับสังคม	2.161	.065
	ด้านที่อยู่อาศัย	.890	.491
	ด้านการศึกษา	1.492	.200

*Sig = .05

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปร	สวัสดิการ	F-value	sig
สถานภาพการสมรส (F-test)	ด้านสุขภาพอนามัย	1.561	.204
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	.448	.720
	ด้านกิจกรรมร่วมกับสังคม	1.381	.253
	ด้านที่อยู่อาศัย	1.092	.356
	ด้านการศึกษา	1.957	.126
ค่าใช้จ่าย (F-test)	ด้านสุขภาพอนามัย	1.147	.327
	ด้านการทำงานและการมีรายได้	.894	.583
	ด้านกิจกรรมร่วมกับสังคม	.959	.510
	ด้านที่อยู่อาศัย	1.049	.417
	ด้านการศึกษา	1.166	.310

*Sig = .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรเพศ รายได้ อาชีพ สถานภาพการสมรส ค่าใช้จ่ายอายุ ไม่มีความแตกต่างทุกประเด็นด้านความต้องการสวัสดิการ ส่วนอายุ ไม่มีความแตกต่างด้านกิจกรรมร่วมกับสังคม ด้านที่อยู่อาศัย และ ด้านการศึกษา สำหรับตัวแปรที่มีความแตกต่างประเด็นความต้องการสวัสดิการ คือ ตัวแปรด้านอายุ มีความต้องการด้านสุขภาพอนามัย และด้านการทำงานและการมีรายได้ แตกต่างกัน และ ตัวแปรระดับการศึกษา พบว่ามีความต้องการด้านสุขภาพอนามัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านกิจกรรมร่วมกับสังคม และด้านที่อยู่อาศัย ที่ระดับนัยสำคัญ .05

สรุปและอภิปรายผล

สรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อพิจารณาจากระดับความต้องการพบว่า ความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ที่มีระดับความต้องการมากที่สุด คือ ประเด็นด้านสุขภาพอนามัย และด้านการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.32 ระดับมากที่สุด แสดงว่าประเด็นด้านสุขภาพอนามัยนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ หากมีการเจ็บป่วยแม้ว่ารัฐจะมีสวัสดิการรักษาพยาบาล แต่ในการเข้าถึงสถานพยาบาล พบว่ามีความหนาแน่นของผู้ป่วย และแรงงานมีความกังวลว่าหากอายุเพิ่มขึ้น การเจ็บป่วยจะมากขึ้นตามมา และต้องการสวัสดิการที่รักษาฟรีทุกโรค รวมถึงสถานพยาบาลที่ใกล้กับที่พักอาศัย เพื่อที่จะลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปรักษาพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มแรงงานนอกระบบเมื่อเข้าสู่วัยชรา นั้นต้องการให้รัฐจัดการจัดศูนย์ถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นประจำตำบล เพื่อให้กลุ่มแรงงานเองได้เป็นคนเผยแพร่องค์ความรู้ รวมถึงประเด็นด้านการทำกิจกรรมร่วมกับสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์เพ็ญ ลอยแก้ว, จานงค์ อดิวัฒนสิทธิ์, และเอก ศรีเชลียง (2555) แต่เป็นการศึกษากับกลุ่มผู้สูงอายุในประเด็นความต้องการสวัสดิการแรงงาน ต้องการสวัสดิการด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลมากที่สุด เช่นเดียวกัน จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ความกังวลของแรงงานเมื่อชราภาพ คือ ด้านการรักษาพยาบาล และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ เนติภรณ์กุล (2554) ได้ทำการศึกษาแรงงานนอก

ระบบทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด ต้องการการสนับสนุนจากรัฐในเรื่องของคุณภาพในการบริหารจัดการระบบสวัสดิการ ทั้งนี้ เพื่อรองรับและส่งเสริมทำให้พวกเขาสามารถดูแลตนเองในวัยสูงอายุได้เต็มที่มากขึ้นโดยไม่เดือดร้อนผู้อื่น จึงเป็นประเด็นว่าสวัสดิการที่รัฐควรจัดเพื่อให้เกิดการครอบคลุมแก่แรงงานนอกระบบ คือ สวัสดิการการรักษาพยาบาล และประเด็นที่สามารถนำมาสู่การวิจัยครั้งต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ อำเภอเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ตัวแปรด้านอายุ มีความต้องการด้านสุขภาพอนามัย แตกต่างกัน กล่าวคือ มีความต้องการในกลุ่มอายุอาจเป็นช่วงวัยที่แตกต่างกัน โดยในงานวิจัยได้จำแนกเป็น 3 กลุ่มอายุเป็น 3 ช่วงกลุ่ม คือ 30-39 ปี 40-49 ปี และ 50-59 ปี นั้นหมายถึงช่วงอายุของบุคคลอาจมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการสุขภาพอนามัย เช่น กลุ่ม 50- 59 ปี มีสุขภาพหรือการเจ็บไข้ได้ป่วยที่บ่อยกว่ากลุ่มช่วง 30-39 ปี ซึ่งเป็นไปตามกฎของธรรมชาติ นั่นคือ ยิ่งอายุมากขึ้นปัญหาสุขภาพก็จะมากขึ้น ส่วนอายุต่างกันมีความต้องการด้านการทำงานและการมีรายได้ต่างกัน จะเกี่ยวข้องกับความจำเป็นค่าใช้จ่าย หรือการพักผ่อน ความต้องการงานตามสุขภาพของร่างกาย สอดคล้องกับงานของภุริชญา เทพศิริ (2555) และงานของจรีวัฒนา กล้าหาญ (2558) ส่วนตัวแปรระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันคือกลุ่มตัวอย่างที่เก็บนั้น มีการกระจายของข้อมูลที่แบ่งตามช่วงการศึกษา มีความต้องการในสวัสดิการทุกด้านที่แตกต่างกัน นั่นคือด้านสุขภาพอนามัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านกิจกรรมร่วมกับสังคม ด้านที่อยู่อาศัย และด้านการศึกษา การศึกษาถือได้ว่าเป็นทุนมนุษย์ของบุคคล ซึ่งจะส่งผลต่อรายได้หรือการสร้างความสุขสบายในชีวิต ดังนั้นระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตที่เป็นอยู่แตกต่างกันตามไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา อยู่สบาย (2557)

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาเพื่อเติมในประเด็นรูปแบบสวัสดิการรักษาพยาบาลหรือแนวทางการจัดประกันด้านสุขภาพแก่แรงงานนอกระบบ เป็นไปอย่างไรให้เหมาะสมต่อความต้องการ
2. ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบของสวัสดิการกับช่วงอายุ เช่น การออมเพื่อการรักษาสุขภาพหรือการสร้างรายได้ในอนาคต เพื่อจัดสวัสดิการที่เหมาะสมตรงตามความต้องการ
3. ควรมีการศึกษาการจัดสวัสดิการที่คำนึงถึงช่วงของการศึกษา อาจเกี่ยวข้องกับรายได้ที่ตามมา

คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่สละเวลาในการให้ข้อมูล ขอขอบคุณนักศึกษาสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีในการช่วยเหลือการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณบิดามารดาที่ให้ทุกสิ่งที่ดีในชีวิต รวมทั้งกำลังใจที่แสนดีจากครอบครัวเล็กๆจากจำเอนนัฐวัฒน์ เพ็ญพงษ์และลูกสาวน้องפורจูน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2554). การเข้าถึงสวัสดิการสังคมของเกษตรกร. สืบค้นจาก http://oae.go.th/ewtadmin/ewt/oae_baer/download/article/article_20141008175050.pdf

จรีวัฒนา กล้าหาญ. (2558). แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพ

- เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. ปรินญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสุขภาพชุมชน). นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- จันทร์เพ็ญ ลอยแก้ว จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และเอก ศรีเชลียง. (2555). *การศึกษาความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์). ปทุมธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
- ดิเรก ปัทมศิริวัฒน์. (2551). *ความเหลื่อมล้ำของการกระจายความมั่งคั่งในประเทศไทย การวิจัยเชิงประจักษ์และนโยบายการคลังเพื่อความเป็นธรรมในสังคม*. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ดิเรก ปัทมศิริวัฒน์. (2550). *รายงานนอกระบบก็มีบำนาญได้ : แนวทางสวัสดิการการออมพันธมิตรรัฐและเอกชน*. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทนา อยู่สบาย. (2557). *ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหาร ส่วนตำบลศิระจรเข้ไชโย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ*. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรทิพย์ เนติภารัตนกุล. (2554). *ความพร้อมของรายงานนอกระบบในประเทศไทยกับการเข้าสู่สังคมสูงอายุ*. *วารสารธรรมศาสตร์*, 30(1), 135-148.
- ภูริชญา เทพศิริ. (2555). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลทองหลาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก*. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- ศศิธร ไพบูลย์. (2558). *รูปแบบสวัสดิการสังคมของเกษตรกรรายย่อยในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี*. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น). จันทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2559). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชซิ่ง.
- The Full wiki. (16 ธันวาคม 2559). *ส่วนเกินของผู้บริโภคและส่วนเกินของผู้ผลิต*. สืบค้นจาก http://www.thefullwiki.org/Consumer_surplus.